

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи
Дніпровського національного університету
імені Олеся Гончара
Олег МАРЕНКОВ
« 07 » _____ 2025 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Осипенко Віри Юріївни «Основні характеристики поняття «дискурс» у мовознавстві кінця ХХ– початку ХХІ ст.» представленої на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 035 Філологія.

ВИТЯГ

з протоколу №1 міжкафедрального семінару факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара від 26 березня 2025 року

ГОЛОВА: д-р філол. наук, проф., проф. каф. української мови, декан факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства ДНУ **І. С. Попова** (10.02.01 – українська мова)

СЕКРЕТАР: канд. філол. наук, доц., доц. каф. української мови ДНУ **Т. В. Шевченко** (10.02.01 – українська мова).

Присутні: д-р філол. наук, проф., завідувач каф. загального мовознавства та слов'янознавства **Н. В. Дьячок** (10.02.02 – російська мова), д-р філол. наук, проф., завідувач каф. англійської мови для нефілологічних спеціальностей **О. В. Гурко** (10.02.01 – українська мова), д-р філол. наук, доц., завідувач кафедри романо-германської філології **І. С. Кіркоська** (10.02.05 – романські мови (французька)), д-р філол. наук, доц., проф. каф. загального мовознавства та слов'янознавства **О. К. Куварова** (10.02.02 – російська мова), д-р філол. наук, проф., завідувач каф. порівняльної філології східних та англійських країн **В. І. Ліпіна** (10.01.05 – література країн Західної Європи, Америки і Австралії), д-р філол. наук, проф., завідувач каф. перекладу та лінгвістичної підготовки іноземців **О. І. Панченко** (10.02.02 – російська мова), д-р філол. наук, проф., завідувач каф. української мови **Н. С. Голікова** (10.02.01 – українська мова).

Запрошені: здобувачка кафедри загального мовознавства та слов'янознавства **В. Ю. Осипенко**.

Порядок денний: розгляд і обговорення дисертаційної роботи Осипенко Віри Юріївни на тему «Основні характеристики поняття «дискурс» у мовознавстві кінця ХХ – початку ХХІ ст.», поданої на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 035 Філологія.

Дисертацію виконано на кафедрі германської та слов'янської філології Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет» та на кафедрі загального мовознавства та слов'янознавства Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара. Тему дисертації затверджено на засіданні вченої ради Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет» (протокол № 5 від 23.12.2021 р.), скоординовано на засіданні бюро Наукової ради «Закономірності розвитку мов і практика мовної діяльності» НАН

України (протокол № 1 від 29.09.2022 р.), а також затверджено на засіданні вченої ради Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара (протокол № 4 від 21.11.2024 р.). Підготовка здобувача третього рівня вищої освіти здійснюється за акредитованою освітньо-науковою програмою «Філологія» зі спеціальності 035 Філологія (Сертифікат про акредитацію освітньої програми 8469, дійсний до 01.07.2029 р.).

Слухали: доповідь **Осипенко Віри Юріївни** на тему «**Основні характеристики поняття «дискурс» у мовознавстві кінця ХХ – початку ХХІ ст.**», подану на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 035 Філологія.

Усі документи подано в повному обсязі. Перевірку дисертаційної роботи на плагіат було здійснено комісією у складі: д-р філол. наук, професора, завідувачки кафедри загального мовознавства та слов'янознавства Н. В. Дячок, канд. філол. наук, доцента, доцента кафедри української мови Т. В. Шевченко, д-ра філософії, доцента кафедри української мови В. В. Самойленко.

Під час перевірки дисертаційної роботи В. Ю. Осипенко «Основні характеристики поняття «дискурс» у мовознавстві кінця ХХ– початку ХХІ ст.» на плагіат виявлено 5.8 % подібностей: 2 % становлять збіги літературних джерел, 2 % запозичень складають одноосібні наукові праці, 1% – термінологія, латинські назви, випадкові збіги словосполучень – 0.8 %. Вважаємо, що дисертаційна робота В. Ю. Осипенко – самостійна праця, яку можна допускати до захисту.

Роботу було розглянуто трьома фаховими експертами – д-р філол. наук, проф., **О. В. Гурко**, д-р філол. наук, проф. **Н. С. Голікова**, д-р філол. наук, проф. **О. І. Панченко**. Робота виконана на 8-9 авторських аркушах, дисертація структурована, наявні анотація, перелік умовних скорочень, зміст, вступ, основна частина, висновки, список використаної літератури.

Доповідь В. Ю. Осипенко

Високошановні колеги! Дозвольте запропонувати вашій увазі дисертацію на тему «Основні характеристики поняття «дискурс» у мовознавстві кінця ХХ– початку ХХІ ст.».

Актуальність теми пов'язана з тим, що основні характеристики дискурсу в лінгвістиці не є достатньо висвітленими та містять немало дискусійних питань. У цьому разі потрібно враховувати, що визначення цих характеристик має велике теоретичне та прикладне значення, що сприяє як поглибленню наукового розуміння цієї мовної категорії, так і вдосконаленню практичних підходів до її вивчення.

Метою дисертаційного дослідження є розкриття поглядів лінгвістів на основні характеристики дискурсу в мовознавстві кінця ХХ – початку ХХІ ст. Мету дослідження конкретизовано в таких завданнях:

1. Теоретично обґрунтувати поняття *дискурс*, його основні характеристики та значення.
2. Розкрити та систематизувати погляди мовознавців кінця ХХ – початку ХХІ ст. на дискурс та виявити джерела цих поглядів.
3. Виявити, які твердження лінгвістів зазначеного періоду зберегли свою значущість та закріпилися в сучасному мовознавстві.
4. Теоретично й методологічно обґрунтувати основні підходи до дослідження дискурсу в мовознавстві.
5. Здійснити аналіз передумов та розвитку дискурсивного аналізу як лінгвістичної дисципліни та виявити основні його напрями й значення в теоріях мовознавства кінця ХХ – початку ХХІ ст.

6. З'ясувати особливості застосування актуалістичного методу в дослідженні еволюції дискурсу, формування методологічних засад дослідження та їхній вплив на розвиток дискурсивного підходу.

7. Дослідити еволюцію дискурсивного аналізу та його роль у новітніх наукових парадигмах мовознавства.

Об'єктом дослідження є розглянута в лінгвоісторіографічному аспекті сукупність наукових розвідок основних характеристик дискурсу, авторами яких є мовознавці кінця ХХ – початку ХХІ ст.

Предметом дослідження постають основні характеристики дискурсу в мовознавстві зазначеного періоду.

Зважаючи на те, що сучасне мовознавство ґрунтується на досвіді лінгвістичних досліджень, актуальності набуває аналіз наукової спадщини мовознавців зазначеного періоду. Отже, **наукова новизна** праці полягає в тому, що в дисертації вперше системно висвітлені основні характеристики поняття «дискурс кінця ХХ – початку ХХІ ст. в лінгвоісторіографічному аспекті.

Джерельною базою дослідження є сукупність наукових праць, у яких аналізують дискурс, зокрема основні роботи вчених, які істотно вплинули на розвиток теорії дискурсу, а саме: Л. Альтюссера, Р. Барта, Ф. С. Бацевича, Е. Бенвеніста, Є. К. Бистрицького, Ж.-П. Бронкарта, Р. Водак, Ю. Габермаса, Т. Гівона, А. Грессера, Г. П. Грайса, Дж. Гумперца, Т. А. ван Дейка, В. Дресслера, Ж. Дерріди, А. М. Єрмоленка, А. П. Загнітка, Ж. Лакана, Е. Лакло, Ю. М. Лотмана, Дж. Остіна, М. Пешо, Г. Г. Почепцова, В. Проппа, Ф. Растье, О. О. Селіванової, К. С. Серажим, П. Серіо, Ф. де Сосюра, Д. Спербера, М. Стаббса, Н. І. Сукаленко, Р. Томліна, С. Томащікової, Н. Ферклафа, Ч. Філмора, М. Фуко, М. Халлідея, П. Шародо, Д. Шиффрін, У. Чейфа, Р. Якобсона та ін.

У результаті дослідження ми **висновкуємо**:

1. Дискурс є міждисциплінарним феноменом, що об'єднує різні галузі гуманітарних наук, зокрема лінгвістику, соціологію, антропологію та когнітивну психологію. У дисертації розглянуто основні теоретико-методологічні засади дослідження, охоплюючи його взаємозв'язок із принципом історизму. Підкреслено роль аналізу комунікативної взаємодії як ключового аспекту сучасної лінгвістики.

2. Історичний аналіз поглядів на дискурс у ХХ–ХХІ ст. дав змогу виявити еволюцію наукових підходів до його вивчення. Особливу увагу приділено концепціям Т. А. ван Дейка, Н. Ферклафа, Ф. де Сосюра, М. Фуко, Дж. Остіна, Дж. Сьорля, Дж. Лакоффа та М. Джонсона. Ці дослідники підкреслюють взаємодію мови, контексту та когнітивних процесів у формуванні дискурсу, що відображає соціальні структури та культурні норми.

3. Дослідження підтвердили важливу роль прагматичних і когнітивних аспектів у вивченні дискурсу. Встановлено, що методологія когнітивної лінгвістики, зокрема концептуальні метафори та фрейми, дає змогу дослідити глибинні ментальні структури, які формують комунікативні практики. Доведено, що теорія мовленнєвих актів, яка розглядає дискурс як сукупність мовленнєвих дій, виконуваних в рамках соціальної взаємодії, є ключовою для розуміння дискурсу.

4. Встановлено, що розвиток дискурсивного аналізу значною мірою зумовлений міждисциплінарними підходами, які інтегрують досягнення когнітивної психології, соціології, культурології та антропології. У роботі обґрунтовано тезу про те, що дискурс потрібно розглядати як цілісну комунікативну подію, яка включає текст, мовлення та ситуативний контекст.

5. Виявлено, що перехід від структуралізму до постструктуралізму та антропоцентричних підходів уможливив глибше розуміння впливу дискурсу на ідентичність, соціальні та владні відносини. Критичний дискурсивний аналіз акцентує увагу на ідеологічних та соціальних аспектах комунікації, демонструючи значення мови

як інструменту впливу.

6. Застосування актуалістичного методу сприяло глибшому розумінню еволюції дискурсу та дослідженню його соціокультурного значення. Розкрито особливості формування дискурсивного аналізу як самостійного напрямку мовознавства, що інтегрує сучасні тенденції когнітивної та прагматичної лінгвістики.

7. Загалом, дослідження дискурсу підтвердило його центральну роль у лінгвістиці та інших науках. Подальший розвиток дискурсивного аналізу пов'язаний із поглибленням досліджень когнітивних, прагматичних та соціокультурних аспектів мови, що дає змогу розглядати дискурс як багатовимірне явище, яке впливає на формування соціальної реальності.

ЗАПИТАННЯ ТА ВІДПОВІДІ:

Д-р філол. наук, доц. І. С. Кіркоська – У чому полягає «методика систематизації поняття дискурс»? Потреба у її створенні заявлена на стор. 20. Який з критеріїв, що відрізняють «дискурс» від «тексту», Ви вважаєте найбільш значущим? Чи відбувся, на вашу думку, перехід від «смерті автора» (Р. Барта, 1968 р.) до «смерті суб'єкта» в дискурсі кінця ХХ ст.? Якщо так, то в чому полягає динаміка цього процесу?

В. Ю. Осипенко – Ми оперували матеріалом, узятим із великого корпусу лінгвістичних праць. На нашу думку, виникла потреба упорядкування та узагальнення відомостей. Методика систематизації поняття дискурс полягає в комплексі прийомів дослідження, спрямованих на структурування, а також диференціювання поняття від суміжних феноменів.

З'явившись у межах лінгвістики тексту, теорія дискурсу ніколи не втрачала зв'язку з нею, але послідовно йшла до диференціації предмета свого дослідження, до розмежування понять «текст» і «дискурс». Наприклад, дискурс є текст, але такий, який складається з комунікативних одиниць мови – пропозицій і їх об'єднань в більшій єдності, що знаходяться в безперервному смисловому зв'язку, що дозволяє сприймати його як цілісне утворення. Підкреслюємо той факт, що текст як мовний матеріал не завжди є зв'язною мовою, тобто дискурсом. Текст – більш загальне поняття, ніж дискурс. Дискурс завжди є текстом. Не всякий текст є дискурсом. Дискурс – окремий випадок тексту. Найбільш значущими критеріями диференціації ми вважаємо такі: розмежування, визначені формами мовлення; важливими видаються й критерії, які належать до синтаксичних та семантичних зв'язків всередині тексту; ще одним критерієм, що відрізняє «дискурс» від «тексту», є розрізнення між процесом і продуктом комунікації, або ж інтерактивність та формальність.

Перехід від «смерті автора» до «смерті суб'єкта» в дискурсі кінця ХХ ст., мабуть, не відбувся. Бо, на думку Р. Барта, відбулася його трансформація. Автор тексту починає цікавити аудиторію як особа зі своїми деталями біографії, уподобаннями тощо. Саме через них починає тлумачитися сенс тексту. Вважається, що автор передує будь-якій книзі, вона є його дітищем і власністю. Безперечно, у сучасності автора замінює скриптор – людина, що лише певним чином поєднує інформацію, котра вже існувала до неї. Скриптор, на відміну від автора, не творить текст, а компонує його з цитат інших текстів. Таким чином не людина творить текст, а мова проявляє себе через неї в тексті. Такий текст набуває самостійного існування в свідомості кожного читача. Як наслідок розшифровка тексту втрачає сенс, розкриття особи, яка надсилає аудиторії текст, нічого не дає. Має значення лише читач, який знаходить власний сенс у взаємопов'язаних частинах тексту. Автор «помер», звівшись до живого механізму, що просто записує вже існуюче, натомість «народився» читач.

Д-р філол. наук, проф. Н. В. Голюкова – Як ви оцінюєте внесок українських лінгвістів у розвиток сучасного мовознавства? Які основні напрями досліджень дискурсу

розвивали українські мовознавці з кінця 80-х рр. XX ст. та на початку XXI ст.? Як ви прокоментуєте проблеми типології дискурсу?

В. Ю. Осипенко – Внесок українських лінгвістів у розвиток сучасного мовознавства є значним. З кінця 80-х рр. XX ст. та на початку XXI ст. розробленням питань дискурсу почали займатися українські дослідники, а саме: Є. К. Бистрицький, С. Д. Павличко, П. О. Селігей, Н. Ф. Непийвода, Н. І. Сукаленко, Г. Г. Почепцов, А. М. Єрмоленко, К. С. Серажим, О. О. Селіванова, А. П. Загнітко, Ф. С. Бацевич, І. С. Шевченко, С. Є. Ігнат'єва, О. А. Семенюк, Т. В. Радзівська, Н. В. Кондратенко. У цей період у світовому мовознавстві відбувається зміна наукової парадигми, котра потребує вивчення мовного матеріалу з погляду прагматики, антропоцентричності та соціальності, що спричинило загальну тенденцію та інтеграцію гуманітарних досліджень. Це зумовило подальший огляд комунікативної функції тексту та його зв'язку з мовленнєвою діяльністю. Дослідження дискурсу в Україні розвивалися паралельно зі світовими тенденціями, інтегруючи досягнення західних шкіл та пропонуючи власні концепції.

Під час вивчення дискурсу як феномена одразу постає проблема його класифікації та окреслення деяких типів та різновидів. З розвитком суспільства з'являються не лише сучасні літературні жанри, але й нові типи текстів та способів комунікації, тому питання класифікації та структури залишається відкритим. Майже кожне лінгвістичне дослідження пропонує нові маркери для характеристики різних типів дискурсу або навіть змінює підхід до розуміння принципів їхньої класифікації. Різні дискурси взаємопов'язані та взаємодіють між собою, визначають один одного, а також у своїй структурі мають багато спільних рис. Отже, вивчення дискурсу передбачає актуалізацію основних аспектів, пов'язаних із класифікацією. До таких критеріїв уналежнюють поділ на різні типи дискурсу з відповідними підтипами, типологічні особливості окремих дискурсів, референтні критерії, сфери функціонування та їх взаємозв'язок тощо.

Д-р філол. наук., проф. В. І. Ліпіна – У чому полягає ваш внесок у сучасну теорію дискурсу?

В. Ю. Осипенко – Проведені мною розвідки доповнюють і розширюють існуючі підходи: робота сприяє оновленню теоретичної бази дискурсивного аналізу та пропонує підходи, які дозволяють глибше зрозуміти механізми функціонування дискурсу в сучасному комунікативному (інформаційному) середовищі, зокрема в умовах мультимодальної та цифрової комунікації.

Д-р філол. наук, проф. О. І. Панченко – Як саме досягнення «точки неперекладу» впливає на процес рефлексії та внутрішню логіку дискурсу в межах однієї мовної системи? Цікаво також дізнатися про приклад «точки неперекладу». Висвітліть також практичне значення дисертації та перспективи подальших досліджень.

В. Ю. Осипенко – Концепція «точка неперекладу», запропонована Дж. Саллісом, вводить ідею стисненого та неметафоричного дискурсу, що функціонує винятково в межах однієї мови. Ця ідея передбачає наявність дискурсу, який виходить за межі потреби в перекладі, допускаючи форму самокомунікації. Досягнення цієї точки неперекладу дає змогу перейти до «чистого» дискурсу й розпочати процес рефлексії без потреби в перекладі. Отже, дискурс у цій перспективі може бути зрозумілим і значущим у межах певної мовної системи, що дає змогу зосередитися на його внутрішній логіці та динаміці комунікації, усуваючи вплив зовнішніх контекстів. У англійському дискурсі слово *whistleblower* є прикладом «точка неперекладу», оскільки не має прямого й точного еквівалента в інших мовах. Воно не лише позначає певну соціальну роль чи функцію, але й має виразне правове та суспільне навантаження, що ускладнює передачу значення в іншомовному просторі, набуває повної виразності, зрозумілості та значущості тільки в контексті власної мовної та культурної системи.

Окрім теоретичних розробок, дослідження дискурсу мають практичне значення в різних галузях, як-от: психологія, політика, медіа, освіта та ін. Вивчення ролі мови в

соціальної інклюзії є однією з важливих тенденцій. Практичні дослідження інтегруються в навчальні матеріали з лінгвістики, забезпечують практичні інструменти для аналізу мовленнєвих практик.

Перспективи подальших лінгвістично-історіографічних розвідок ми вбачаємо в поглибленому дослідженні дискурсивного аналізу з урахуванням сучасних тенденцій когнітивної та прагматичної лінгвістики в антропоцентричній науковій парадигмі. Також перспективним видається застосування дискурсивного аналізу для можливого переінтегрування в межах типологій дискурсів, для визначення нових синкретичних їхніх видів, для глибшого розуміння законів створення новітніх дискурсивних практик.

Д-р філол. наук, проф. І. С. Попова – Як етимологія терміна *дискурс* впливає на сучасне розуміння цього поняття в лінгвістиці та комунікації? Які категорії дискурсу є найбільш важливими для його аналізу?

В. Ю. Осипенко – Семантичний аналіз поняття дискурсу вказує на його латинське походження від слова *discurrere*, що походить від *currere* (бігати). Французька мова запозичила із цих коренів терміни *discourir* та *cours*, а англійська – *discursive*, *excursion*, *current* і *courier*. Основне значення цих термінів пов'язане з рухом або перебігом, що відображає сучасне розуміння дискурсу як форми комунікації та соціального обміну. Цей аспект також відзначено в давніх інтерпретаціях терміна.

Дослідження підкреслюють багатогранність підходів до категоризації дискурсу, зокрема таких як когезія та когерентність, що забезпечують формальну та змістову зв'язність тексту, а також конститутивні, жанрово-стилістичні, змістові та формально-структурні категорії, які визначають організацію, стиль, інформативність та структурні особливості дискурсу. Розуміння цих категорій допомагає глибше вивчати, як дискурс функціонує в різних контекстах комунікації, забезпечуючи чіткість і логічну послідовність у передачі інформації.

ВИСТУП НАУКОВОГО КЕРІВНИКА:

Н. В. Дьячок, доктор філологічних наук, професор, завідувачка кафедри загального мовознавства та слов'янознавства Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

Як науковий керівник, я позитивно оцінюю дисертацію В. Ю. Осипенко. Вважаю, що погляди лінгвістів на основні характеристики поняття «дискурс» у мовознавстві кінця ХХ – початку ХХІ ст. розкрито та систематизовано у повному обсязі, основні підходи до дослідження дискурсу в мовознавстві теоретично й методологічно обґрунтовано. Авторка дисертації володіє сучасними методами та прийомами лінгвістичних досліджень, вдало застосувала їх щодо свого матеріалу, що дало їй змогу детально представити основні характеристики поняття «дискурс» у мовознавстві кінця ХХ – початку ХХІ ст. в лінгвістично-історіографічному аспекті. На сьогодні у роботі В. Ю. Осипенко зроблена спроба системно його описати.

Дисертація є завершеним самостійним науковим дослідженням, яке відповідає вимогам відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», а також відповідає вимогам, передбаченим «Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

Рекомендую дисертацію В. Ю. Осипенко до захисту на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 035 Філологія.

ВИСНОВКИ ФАХІВЦІВ-ЕКСПЕРТІВ:

Д-р філол. наук, проф., завідувачка кафедри англійської мови для нефілологічних спеціальностей О. В. Гурко – Вхідження до наукової парадигми різних параметрів мовних ситуацій сприяло розвитку теорії комунікації та мовної взаємодії, що зумовило виникнення нових напрямів у лінгвістиці, нових об'єктів дослідження, нової мовної одиниці – дискурсу, що є міждисциплінарним поняттям, окремі аспекти якого в сучасній науковій думці використовують у контексті багатьох гуманітарних дисциплін. На сучасному етапі лінгвістичних досліджень зазначеного феномена науковці пропонують різні підходи до тлумачення поняття «дискурс», яке охоплює різноманітні аспекти мовленнєвої діяльності. Актуальність даного дослідження зумовлена недостатньою систематизацією основних характеристик дискурсу в лінгвістиці, а також наявністю численних дискусійних аспектів, що потребують подальшого наукового опрацювання та концептуального уточнення. Останні дослідження в лінгвістиці надали цьому підходові нової актуальності та запропонували інноваційні методи аналізу.

Відчутти вчасність звернення до проблематики дискурсу, помітити умови його стрімкого розвитку і зміни в його інтерпретації – величезна заслуга наукового керівника та авторки дисертації.

Дисертаційна праця викликає зацікавленість, постаючи зразком дослідження не лише з теоретичної, а й прикладної лінгвістики, поповнюючи арсенал досліджень з дискурсології, когнітології, теорії мовленнєвих актів, текстової лінгвістики, соціолінгвістики та прагматики, що дає змогу систематичніше аналізувати дискурсивні практики та їхні функції в мовленнєвій взаємодії. Вона виконана на належному науковому рівні, є оригінальною (відсоток оригінальності – понад 90), відповідає всім вимогам щодо оформлення таких праць. Зазначене є підставою рекомендувати дисертацію Осипенко Віри Юріївни «Основні характеристики поняття «дискурс» у мовознавстві кінця ХХ – початку ХХІ ст.» до захисту у разовій раді зі спеціальності 035 Філологія.

Д-р філол. наук, проф., завідувачка кафедри української мови Н. С. Голікова – Дисертаційна робота В. Ю. Осипенко виконана в межах когнітивної лінгвістики, прагматики та критичного дискурсивного аналізу, тих наук, що в сучасній дискурсології перебувають на стадії формування. Комплексне дослідження основних характеристик поняття «дискурс» у мовознавстві кінця ХХ – початку ХХІ ст. в лінгвоісторіографічному аспекті, поданих у дисертації, стає важливим кроком у вивченні еволюції та розвитку теоретичних підходів до дискурсу.

За структурою і формою, а також за змістом усіх підрозділів рецензована праця відповідає всім вимогам, які зафіксовані в документах Міністерства освіти і науки України щодо оформлення дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

У своїй роботі В. Ю. Осипенко цілком зреалізувала поставлену мету, успішно впоралася із визначеними завданнями, спираючись на відомі здобутки вітчизняних і закордонних фахівців у галузі лінгвістики. Зусібіч проаналізувала основні характеристики поняття «дискурс» як багатовимірного феномена в контексті його когнітивних, прагматичних, соціокультурних та інших аспектів. Отже, дослідження не лише розширює теоретичні горизонти сучасної лінгвістики, створює основу для подальшого вивчення дискурсивних явищ у контексті їхньої еволюції та міждисциплінарного значення.

Зміст роботи чітко відбиває основні позиції авторки щодо вирішення поставлених проблем і засвідчує її зрілий продуманий підхід до того, як описати основні характеристики дискурсу та розвиток цього поняття в мовознавстві кінця ХХ – початку ХХІ століття, а також погляди дослідників на проблеми дискурсу в історії лінгвістики.

Загалом, позитивно оцінюючи дисертацію, підтримую пропозицію рекомендувати дисертаційну роботу В. Ю. Осипенко до захисту на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 035 Філологія.

Д-р філол. наук, проф., завідувачка кафедри перекладу та лінгвістичної підготовки іноземців О. І. Панченко – Подану дисертаційну працю В. Ю. Осипенко присвячено в загальному плані визначенню основних характеристик дискурсу в мовознавстві кінця ХХ початку ХХІ ст. в лінгвістичноісторіографічному аспекті. Досліджуване поняття є міждисциплінарним, об'єктивно і суб'єктивно важливим у наш час. Визначення його ключових характеристик має вагоме теоретичне та прикладне значення, сприяючи як поглибленню наукового розуміння цього феномена, так і вдосконаленню практичних підходів до його вивчення та підтверджує актуальність дисертаційного дослідження В. Ю. Осипенко.

Наукові положення дисертації свідчать про глибину та достатній ступінь верифікації дослідження. Для всебічного вивчення предмета та об'єкта В. Ю. Осипенко органічно поєднує у своїй науковій концепції доробки з загальнолінгвістичних положень про мову як цілісну систему, з лінгвістичної семантики, когнітивної лінгвістики, застосовує вірогідні методи, спрямовані на вивчення мовних фактів.

В. Ю. Осипенко поставила за мету роботи розкрити погляди лінгвістів на основні характеристики дискурсу в мовознавстві кінця ХХ – початку ХХІ ст., безперечно, й успішно досягла цієї мети.

Для написання повноцінного оригінального дослідження дисертантка сформувала сучасну теоретико-методологічну базу, куди залучила релевантні праці українських та зарубіжних учених з проблем дискурсології.

Наукова новизна дисертації полягає в тому, що в ній уперше будуть докладно представлені основні характеристики дискурсу в мовознавстві кінця ХХ – початку ХХІ ст. в лінгвістичноісторіографічному аспекті.

Структура роботи не викликає заперечень, вона логічно підпорядковується поставленій меті; композиція розділів повністю відповідає послідовності конкретних завдань, що вирішуються. У тексті дисертації не зафіксовано порушень академічної доброчесності.

Основні положення та результати дослідження В. Ю. Осипенко пройшли надійну апробацію на 8 наукових конференціях різного рівня (міжнародних, всеукраїнських тощо). Теоретичні й практичні результати дослідження дисертантка виклала у 13 публікаціях: з них 5 статей у наукових фахових виданнях України.

Отримані результати можна використати у викладанні значної кількості обов'язкових та вибіркового наукових дисциплін, серед яких слід назвати соціолінгвістику, лексикологію, вступ до мовознавства та загальне мовознавство тощо.

Отримані факти сприятимуть якісному написанню монографій, наукових статей, дисертаційних та кваліфікаційних робіт.

Аналіз змісту анотації та основних положень тексту дисертації В. Ю. Осипенко засвідчив їх повну ідентичність, тобто зміст анотації відтворює основні ідеї тексту дисертації, не містить інформації, відсутньої в ній.

Відтак можна стверджувати, що авторка рецензованої дисертації продемонструвала глибоке й усебічне знання об'єкта дослідження, належний рівень володіння сучасними процедурами аналізу мовного матеріалу, поняттєвим і термінологічним апаратом.

Усе це дає підстави для загального висновку про те, що дисертація Віри Юріївни Осипенко є завершеним самостійним дослідженням актуальної проблеми сучасного мовознавства, яке відповідає вимогам пунктів 6, 7, 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 зі змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 431 від 21.03.2022 р.), а її авторка заслуговує надання ступеня доктора філософії зі спеціальності 035 Філологія.

В ОБГОВОРЕННІ БРАЛИ УЧАСТЬ:

Д-р філол. наук, професор, проф. кафедри загального мовознавства та слов'янознавства О. К. Куварова – Дисертація дуже добре структурована, логічно побудована, чітко визначені мета й завдання. Послідовно ці завдання вирішуються, що відображено у роботі. Наукове дослідження виконане на досить різноманітному мовному матеріалі, має добре теоретичне підґрунтя, тому загальне враження від роботи цілком позитивне.

Якщо Ви дозволите, я скажу про деякі зауваження і недоліки, які є в роботі.

У дисертації, як це і повинно бути згідно з вимогами до таких робіт, є підрозділ, присвячений методам, методології дослідження. Він виписаний, але не розрізняються поняття «метод», «методика», «процедура».

Звертаю увагу, що на стор. 147 термін «інференційні здібності» походить зі статистики та може бути незрозумілим без додаткового пояснення. Рекомендую уточнити або розкрити його значення у контексті комунікації, щоб уникнути неоднозначності.

Таке ще зауваження: на стор. 96 поняття «текстуальний дискурс» потребує чіткішого визначення та співвіднесення з терміном «дискурс» у загальному розумінні. Варто пояснити відмінність, а також уточнити, чи може бути дискурс нетекстуальним.

Зауваження абсолютно не знижують загального позитивного враження від роботи. Вважаю, що робота, безперечно, має наукову новизну, теоретичне і практичне значення. Вона вже добре вчитана, оформлена. Вважаю, що дисертація В. Ю. Осипенко може бути рекомендована до подання до спеціалізованої вченої ради на захист.

Д-р філол. наук, проф., завідувачка кафедри порівняльної філології східних та англomовних країн В. І. Ліпіна – На сьогодні проблемним залишається питання визначення основних характеристик поняття «дискурс» у лінгвоісторіографічному аспекті, що запропонувала В. Ю. Осипенко у своїй дисертації. Актуальним водночас є і питання еволюції досліджуваного поняття та складнощі в його розумінні та класифікації, що постають доволі значущими в межах сучасної дискурсології.

У дисертації подано системний огляд основних характеристик поняття «дискурсу» у мовознавстві, встановлено його особливості і, безумовно, роботу я оцінюю дуже високо, утім маю визначити певні аспекти, які привертають увагу для подальшого обговорення.

Особливо варто звернути увагу на підходи до аналізу дискурсу: чи включено класичні й сучасні дослідження в цій галузі, чи є перевага когнітивного, структурного або прагматичного підходу. Важливо уточнити, чи художній дискурс розглядається як окрема комунікативна система з властивими їй структурними та семантичними особливостями, чи як частина ширшого дискурсивного простору.

Водночас наведені міркування в жодному разі не ставлять під сумнів наукову компетенцію дослідження, не позначаються на його значущості (як теоретичній, так і практичній) і не впливають на загальне позитивне враження від роботи. Тому я підтримую колег і рекомендую роботу В. Ю. Осипенко для захисту у спеціалізованій вченій раді.

Д-р філол. наук, доц., завідувачка кафедри романо-германської філології І. С. Кірковська – Мовознавчі студії початку ХХ ст. присвячено здебільшого вивченню понятійного аспекту мови, її когнітивних потенцій, шляхом з'ясування через вербалізатори структури кожної окремо взятої мови.

В рецензованій праці авторка, слідуючи традиції розгляду «понять» як цілісного явища концептуалізації, що розвинулась завдяки антропоцентричній парадигмі сучасного мовознавства, робить намагання розглянути статус поняття «дискурс».

Концепція чітко сформульована й витримана впродовж усього дослідження з опертям на сучасні мовознавчі дослідження в галузі дискурсології. Пропоноване дослідження має чітку структуру, у якій гармонійно поєднано теоретичні положення із власним аналізом поняття дискурс в ретроспективному аспекті. Якщо спробувати визначити основну ціннісну ознаку рецензованої праці, то її можна було б кваліфікувати як теоретико-історичний опис, що розглядає динаміку сприйняття поняття «дискурс» впродовж двох століть. Позитивно характеризує наукову розвідку й те, що вона написана із залученням українських та європейських досліджень.

У своїй науковій розвідці здобувачка цілком зреалізувала поставлену мету й успішно впоралася із визначеними завданнями. До пріоритетів представленої роботи відносимо також те, що аналізуючи відмінні підходи до витлумачення різних аспектів досліджуваного поняття та їх складників В. Ю. Осипенко аргументовано пояснює той із них, що є теоретичним підґрунтям пропонованої праці.

Утім маю визначити певні міркування, які привертають увагу для подальшого обговорення. Однією з позитивних якостей рецензованої праці є дослідження школи французької дискурсології стор. 30, 70 (М. Фуко, Ж. Деріда, Е. Лакло, М. Пеше та ін.), проте не підкреслюється специфіка цієї концепції, що передбачає, насамперед, створення «інтелектуального суб'єкта, користувача мови».

Проте, наведені міркування не можуть суттєво вплинути на загальне позитивне враження від представленого дослідження. З огляду на усе зазначене вважаю, що дисертаційну роботу В.Ю. Осипенко можна рекомендувати до захисту в спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 035 Філологія.

ВИСНОВОК

Актуальність теми. Актуальність запропонованого дослідження зумовлена недостатнім висвітленням основних характеристик дискурсу в лінгвістиці, а також наявністю численних дискусійних аспектів, що потребують подальшого аналізу. Теоретичні узагальнення допомагають напрацювати власну концепцію дискурсу для її подальшого застосування в конкретному практичному аналізі мовного матеріалу.

Дослідження дискурсу вже посіли значне місце в лінгвістичній науці, аналіз дискурсу активно розвивається в межах теорії мови, соціолінгвістики, етнолінгвістики, політичної лінгвістики. Лінгвоісторіографічне висвітлення характеристик поняття дискурсу в мовознавстві є надзвичайно актуальним, що дає змогу вивчити еволюцію поняття дискурсу в мовознавстві, його зв'язок з іншими науками та теоріями, а також розкрити його роль у формуванні культурних, політичних та соціальних процесів.

Водночас визначення ключових характеристик досліджуваного поняття має вагомий теоретичний та прикладний значення, сприяючи як поглибленню наукового розуміння цієї мовної категорії, так і вдосконаленню практичних підходів до її вивчення.

Затвердження теми та плану дисертаційної роботи. Тему дисертації затверджено на засіданні вченої ради Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет» (протокол № 5 від 23.12.2021 р.), скоординовано на засіданні бюро Наукової ради «Закономірності розвитку мов і практика мовної діяльності» НАН України (протокол № 1 від 29.09.2022 р.), а також затверджено на засіданні вченої ради Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара (протокол № 4 від 21.11.2024 р.).

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано в межах комплексної науково-дослідної теми кафедри загального мовознавства та слов'янознавства Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара «Тенденції розвитку слов'янських мов і практичні аспекти мовленнєвої діяльності» (номер державної реєстрації 0122U001282).

Особистий внесок здобувача. Дисертація Осипенко Віри Юріївни «Основні характеристики поняття «дискурс» у мовознавстві кінця ХХ– початку ХХІ ст.» – самостійна, завершена ґрунтовна наукова робота, у якій викладено напрацювання авторки, що дозволили розв’язати поставлені завдання. Дослідження містить теоретичні та методологічні положення і висновки, сформульовані дисертанткою особисто. Наведені в дисертації ідеї, положення та тези інших авторів містять відповідні посилання й використані лише для підтвердження ідей здобувачки. Наукові праці написано й опубліковано одноосібно.

Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень і рекомендацій. Дисертація апелює до широкого теоретико-методологічного підґрунтя, зокрема враховано дослідження основних характеристик дискурсу в лінгвістичноісторіографічному аспекті у взаємозв’язку між соціальними, культурологічними та когнітивними аспектами, підходи та методи дослідження.

Об’єктом дослідження є розглянута в лінгвістичноісторіографічному аспекті сукупність наукових розвідок основних характеристик дискурсу, авторами яких є мовознавці кінця ХХ – початку ХХІ ст. Проаналізовані студії охоплюють найважливіші загальні положення теорії пізнання, які передбачають трактування об’єкта як системи взаємопов’язаних і взаємозумовлених елементів, що перебувають у безперервному розвитку внаслідок безперервності причинових ланцюгів. Той або той об’єкт вивчають у часі, у розвитку, у становленні його як системи. Минуле об’єкта досліджують на основі його відбиття в сучасному. Отже, сформульовані в дисертації наукові положення умотивовані й не викликають сумнівів.

Наукова новизна праці полягає в тому, що в дисертації вперше докладно представлені основні характеристики дискурсу в мовознавстві кінця ХХ – початку ХХІ ст. в лінгвістичноісторіографічному аспекті.

Теоретичне значення дисертації пов’язане з розробленням методики дослідження основних характеристик дискурсу в мовознавстві кінця ХХ – початку ХХІ ст. Оперування значним за обсягом фактичним матеріалом зумовлює необхідність створити методику його систематизації через поєднання хронологічного та концептуального підходів. Ту чи ту концепцію ми плануємо розглядати з погляду того, що нового внесли лінгвісти в науку порівняно зі своїми попередниками та яке значення мали їхні праці для розв’язання актуальних проблем дискурсу в мовознавстві.

Практичне значення роботи полягає в тому, що матеріали дисертації сприятимуть вирішенню методологічних проблем дослідження дискурсу в мовознавстві кінця ХХ – початку ХХІ ст., також вдосконаленню курсів лінгвістичних дисциплін у закладах вищої освіти України. Результати здійсненого дослідження можуть бути застосовані у викладанні курсів історії лінгвістичних учень, вступу до мовознавства та загального мовознавства на філологічних факультетах, а також у культурно-просвітній роботі.

Публікації. Результати дослідження викладено в 13 наукових публікаціях, із яких 5 – у наукових фахових виданнях категорії Б, 8– тез доповідей.

*Список публікацій здобувачки,
у яких опубліковані основні наукові результати дисертації*

Статті в наукових фахових виданнях категорії Б

Осипенко В. Ю. Лінгвістичноісторіографічний аспект дослідження дискурсу в сучасному мовознавстві. *Закарпатські філологічні студії*. 2022. Вип.21. Т.1. С. 212–216. URL: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.21.1.39>

Осипенко В. Ю. Поняття дискурсу як комунікативного інтерактивного явища (на основі досліджень другої половини ХХ ст.). *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2022. Вип. 5. Т. 33 (72). С. 300–305. URL: <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2022.5.1/50>

Осипенко В. Ю. Дискурс і лінгвістика тексту в мовознавстві другої половини ХХ ст. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. 2023. №59. Т.3. С.4–7. URL: <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2023.59.3.1>

Осипенко В. Ю. Основні напрями дослідження дискурсу в мовознавстві кінця ХХ – початку ХІ ст. *Нова філологія. Збірник наукових праць*. 2023. № 90. С.69–74. URL: <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2023-90-10>

Осипенко В. Ю. Розуміння поняття дискурсу: від теорії до практики в сучасному лінгвістичному дослідженні *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2023. № 70. Т.2. С.183–187. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/70-2-25>

Наукові праці, які засвідчують апробацію результатів дисертації

Осипенко В. Ю. Дискурс і текст: з історії дослідження. *Методологія та історіографія мовознавства: збірник тез ІХ науково-практичної Інтернет-конференції (Слов'янськ – Дніпро, 19–20 жовтня 2022 року)*. Слов'янськ – Дніпро: ДДПУ, 2022. С. 65–69.

Осипенко В. Ю. До питання про типологію і структуру дискурсу (лінгвоісторіографічний аспект). *Eurasian scientific discussion: матеріали ХІІ Міжнародної науково-практичної конференції (Барселона 18–20 грудня 2022 р.)*. Барселона, Іспанія, 2022. Р. 391–395.

Осипенко В. Ю. Місце дискурсу в сучасному мовознавстві. *Методологія та історіографія мовознавства: збірник тез Х науково-практичної Інтернет-конференції (Слов'янськ – Дніпро, 18–19 жовтня 2023 року)*. Слов'янськ – Дніпро: ДДПУ, 2023. С.146–148.

Осипенко В. Ю. Дискурс, мова та мовленнєва діяльність. *Література, психологія, педагогіка у ракурсах взаємодії: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 9 листопада 2023 р.)*. Дніпро: ГІМ ДВНЗ «ДДПУ», 2023. С. 172–174.

Осипенко В. Ю. Історичний ракурс дослідження дискурсу в західноєвропейській лінгвістиці другої половини ХХ ст. *Український світ у наукових парадигмах: збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди*. Вип. 11. Харків: ХНПУ; ХІФТ, 2024. С.187–189.

Осипенко В. Ю. До питання про систему поглядів на поняття «дискурс» в історичній перспективі та новітніх наукових парадигмах. *Сучасні лінгвістичні парадигми: матеріали міжнародної наукової конференції (м. Дніпро, 19 квітня 2024 р.) / відп. ред. Л. В. Суховецька*. Дніпро, 2024. Вип. 7. С. 98–102.

Осипенко В. Ю. The Concept of Heterogeneity: Expanding the Scope of Discourse Analysis. *Східнослов'янська філологія: від Нестора до сьогодення: VIII матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 21 листопада 2024 р.)*. Дніпро: ГІМ ДВНЗ «ДДПУ», 2024. С. 98–101.

Осипенко В. Ю. The Role of Semantics in Shaping Discourse Theory. *Вісник студентського наукового товариства Горлівського інституту іноземних мов: матеріали ІХ Всеукр. наук.-практ. конф. молодих учених «Мовна комунікація і сучасні технології у форматі різнорівневих систем»* Вип. 13. Дніпро: Вид-во ГІМ ДВНЗ ДДПУ, 2024. С. 153–155.

На підставі заслуховування та обговорення доповіді Осипенко Віри Юріївни про основні положення дисертаційної роботи, питань та відповідей на них

УХВАЛИЛИ:

1. Вважати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованості, наукової та практичної цінності отриманих результатів дисертація Осипенко Віри Юріївни на тему

«Основні характеристики поняття «дискурс» у мовознавстві кінця ХХ– початку ХХІ ст.», подана на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 035 Філологія відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. №44).

1. Рекомендувати дисертацію Осипенко Віри Юріївни на тему «Основні характеристики поняття «дискурс» у мовознавстві кінця ХХ– початку ХХІ ст.», до захисту в спеціалізованій вченій раді для разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 035 Філологія.

2. Клопотати перед вченою радою університету розглянути питання про створення спеціалізованої вченої ради для разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 035 Філологія Осипенко Віри Юріївни у складі:

№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові	Місце основної роботи, підпорядкування, посада	Науковий ступінь, шифр, назва спеціальності, за якою захищена дисертація, рік присудження	Вчене звання (за спеціальністю, кафедрою), рік присвоєння	Наукові публікації, опубліковані за останні п'ять років, за науковим напрямом, за яким підготовлено дисертацію здобувача
1.	Попова Ірина Степанівна (голова)	Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України, професор кафедри української мови, декан факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства	доктор філологічних наук, 10.02.01 – українська мова, 2012 р., Україна	професор кафедри української мови, 2014 р., Україна	<p>1. Nataliia Kaliberda; Iryna Popova; Svitlana Vatchenko; Valeria Koroliova; Olena Maksyutenko. Feminist Critical Approaches to the Eighteenth-Century English Novel. <i>Interdisciplinary Literary Studies</i>. 2024. 26 (2). P. 179–197. DOI: 10.5325/intelitestud.26.2.0179 URL: https://scholarlypublishingcollective.org/psup/ils/article-abstract/26/2/179/387497/Feminist-Critical-Approaches-to-the-Eighteenth?redirectedFrom=fulltext ISSN: 2161-427X (Scopus).</p> <p>2. Попова І. С. Структурна організація онімів у щоденниковому дискурсі Олеся Гончара. <i>Вісник науки та освіти</i>. 2023. № 5 (11). С. 216–233. URL: http://perspectives.pp.ua/index.php/vno/article/view/4949/4977; https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-5(11)-216-233 (фахове видання категорії Б).</p> <p>3. Попова І. С. Пропріативи як невід'ємний маркер епістолярного тексту. <i>Ukrainian sense / Український смисл: науковий збірник / за ред. проф. І. С. Попової</i>. Дніпро: Ліра, 2024. Вип. 1. С. 134–146. URL: https://ukrsense.dp.ua/index.php/USENSE/article/view/398; https://doi.org/10.15421/462414 (фахове видання категорії Б).</p>

2.	<p>Гурко Олена Василівна (рецензент)</p>	<p>Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України, завідувач кафедри англійської мови для нефілологічних спеціальностей</p>	<p>доктор філологічних наук, 10.02.01 – українська мова, 2018 р., Україна</p>	<p>професор кафедри англійської мови для нефілологічних спеціальностей, 2021 р., Україна</p>	<p>1. Olena Hurko, Valeria Koroliova, Iryna Koliieva, Tetiana Kuptsova. The concept of “China” in the Ukrainian linguistic consciousness: structural organization and peculiarities of modern comprehension. [Концепт «Китай» в українській мовній свідомості: структурна організація та особливості сучасного осмислення.] <i>AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research</i>. 11/01-XV. 2021. Pp. 83–91. URL: http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110117/papers/A_17.pdf https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000640541900016; ISSN: 2464-6733 (on-line) (Web of Science).</p>
2.	<p>Гурко Олена Василівна (рецензент)</p>	<p>Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України, завідувач кафедри англійської мови для нефілологічних спеціальностей</p>	<p>доктор філологічних наук, 10.02.01 – українська мова, 2018 р., Україна</p>	<p>професор кафедри англійської мови для нефілологічних спеціальностей, 2021 р., Україна</p>	<p>2. Olena Tsvietaieva, Tetiana Pryshchepa, Diana Biriukova, Olena Ponomarenko, Olena Hurko. Analysis of texts of the author's column genre in the Ukrainian and American press. <i>AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research</i>. 11/01-XV. 2021. P. 46–51. URL: http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110115/papers/A_11.pdf; ISSN: 2464-6733 (on-line) (Web of Science).</p> <p>3. Гурко О. В., Новікова О. В. Вербалізація концепту SUCCESS на матеріалі ділового дискурсу. <i>Вісник науки та освіти</i>. Вип. 4 (22). 2024. С. 118–130. URL: http://perspectives.pp.ua/index.php/vno/article/view/11134/11193; https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-4(22)-118-130 (фахове видання категорії Б).</p>
3.	<p>Голікова Наталія Сергіївна (рецензент)</p>	<p>Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України, завідувач кафедри української мови</p>	<p>доктор філологічних наук, 10.02.01 – українська мова, 2019 р., Україна</p>	<p>професор кафедри української мови, 2024 р., Україна</p>	<p>1. Голікова Н. С. Мислеобраз «місто» в художньо-персональному дискурсі Валер'яна Підмогильного. <i>Культура слова</i>. Випуск 94. Київ: ВД Дмитра Бурого, 2021. С. 46–56. URL: https://iul-nasu.org.ua/wp-content/uploads/2022/08/4_ks_94.pdf; https://doi.org/10.37919/0201-419X-2021.94.4 (фахове видання категорії Б).</p> <p>2. Голікова Н. С. Мислеобраз «жінка» в інтерсеміотичному просторі художнього дискурсу П. Загребельного. <i>Науковий вісник Міжнародного</i></p>

					<p>гуманітарного університету. Серія: Філологія. Збірник наукових праць. Випуск 61. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2023. С. 45–48. URL: http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v61/11.pdf; https://doi.org/10.32782/2409-1154.2023.61.11 (фахове видання категорії Б).</p> <p>3. Голікова Н. С. Концептуалізація локального простору Києва в мові художньої прози ХХ століття. <i>Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»: науковий журнал</i>. Острог: Вид-во НаУОА, 2023. Вип. 17(85). С. 267–270. URL: https://journals.oa.edu.ua/Philology/article/view/3856; https://doi.org/10.25264/2519-2558-2023-17(85)-267-270 (фахове видання категорії Б).</p> <p>4. Голікова Н. С. Концепти «добро» – «зло» в мовній картині світу Павла Загребельного. <i>Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. Збірник наукових праць. Випуск 66</i>. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2024. С. 45–48. URL: http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/index.php/arkhiv-nomeriv?id=230; https://doi.org/10.32782/2409-1154.2024.66.7 (фахове видання категорії Б).</p>
4.	Семенюк Олег Анатолійович (опонент)	Київський столичний університет імені Бориса Грінченка Київської міської державної адміністрації, професор кафедри міжнародної журналістики	доктор філологічних наук, 10.02.01 – українська мова, 2003 р., Україна	професор кафедри перекладу та загального мовознавства, 2004 р., Україна	<p>1. Семенюк О. А. Зміна суспільних поглядів і переконань як один із факторів трансформації семантичних і аксіологічних характеристик лексичних одиниць. <i>Записки з українського мовознавства. Зб. наук. праць</i>. Вип.29. 2022. С. 339–350. URL: http://zum.onu.edu.ua/article/view/339-350/262833; https://doi.org/10.18524/2414-0627.2022.29.262419 (фахове видання категорії Б).</p> <p>2. Семенюк О. А. Мас-медіа воєнного часу: проблеми лінгвістичного інструментарію. <i>Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика</i>. Т.33</p>

					<p>(72). №5. 2022. С.259–264. URL: https://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/5_2022/part_2/43.pdf; https://doi.org/10.32782/2710-4656/2022.5.2/43 (фахове видання категорії Б).</p> <p>3. Семенюк О. А., Семенюк Д. Ю. Назви магазинів міста Кропивницького в лінгвістичному та екстралінгвістичному аспектах. Південний архів (філологічні науки). № 94. 2023. С. 35–44. URL: https://pa.journal.kspu.edu/index.php/pa/article/view/852; https://doi.org/10.32999/ksu2663-2691/2023-94-4 (фахове видання категорії Б).</p> <p>4. Семенюк О. А. Запозичення в сучасному українському мовленні як маркер лінгвокультурної ситуації. Лінгвістичні дослідження: зб. наук. праць Харк. нац. пед. ун-ту імені Г. С. Сковороди / гол. ред. Н. В. Піддубна. Харків, 2023. Вип. 59. С. 77–88. URL: http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/lingvistics/article/view/13777 https://doi.org/10.34142/23127546.2023.59.06 (фахове видання категорії Б).</p>
5.	Ігнат'єва Світлана Євгенівна (опонент)	Національний ТУ «Дніпровська політехніка» Міністерства освіти і науки України, професор кафедри філології та мовної комунікації	кандидат філологічних наук, 10.02.01 – українська мова, 2001 р., Україна	доцент кафедри історії та політичної теорії, 2003 р., Україна	<p>1. Ігнат'єва С. Дискурсеми агресивності в українському щоденниковому дискурсі. Лінгвістика: зб. наук. пр. 2022. №2 (46) С.39–49. URL: https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/93977%D0%86%D0%B3%D0%BD%D0%B0%D1%82%D1%8C%D1%94%D0%B2%D0%B0.pdf?sequence=1&isAllowed=y; https://doi.org/10.12958/2227-2631-2022-2-46-39-49 (фахове видання категорії Б).</p> <p>2. Ігнат'єва С. Є., Цюп'як І. К. Лексичні засоби експресивізації у художніх текстах Володимира Винниченка. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2023 № 60, Т.1. С. 53–56. URL: http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v60/part_1/12.pdf; https://doi.org/10.32841/2409-1154.2023.60.1.12; (фахове видання категорії Б).</p> <p>3. Ігнат'єва С. Є., Цюп'як І. К. Особливості засобів мовної експресії у текстовій палітрі</p>

				<p>Володимира Винниченка: фонологічний рівень. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомря]. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2023. Вип. 66. Том 1. С. 154–158. URL: http://www.aphn-journal.in.ua/archive/66_2023/part_1/66-1_2023.pdf; https://doi.org/10.24919/2308-4863/66-1-24 (фахове видання категорії Б).</p> <p>4. Ігнат'єва С. Є., Цюп'як І. К. Мовна експресивізація фразеологічних одиниць у художніх текстах Володимира Винниченка. Linguistic expressiveness of hraseological units in Volodymyr Vynnychenko's fiction. Закарпатські філологічні студії: науковий збірник ДВНЗ «Ужгородський національний університет». Видавничий дім «Гельветика», 2023. Вип.29, Т.1. С. 53–58. URL: http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/29/part_1/9.pdf; https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2023.29.1.9 (фахове видання категорії Б).</p>
--	--	--	--	--

Голосували:

«За» – 9 осіб.

«Проти» – немає.

«Утрималися» – немає.

Рішення прийнято одногласно.

Голова,
доктор філологічних наук, професор,
проф. каф. української мови,
декан факультету української
й іноземної філології та
мистецтвознавства

ІІІ -

Ірина ПОПОВА

Секретар,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української літератури

ШШШ

Тетяна ШЕВЧЕНКО

«За» – 9 осіб.

«Проти» – немає.

«Утрималися» – немає.

Рішення прийнято одногласно.